

Темченко О. П.

студент ННІ БіЕМ, 1 курсу магістратури,

спец. 072 «Фінанси, банківська справа, та страхування»

Сумський державний університет

Науковий керівник – Плікус І. Й. – к. е. н.,

доцент кафедри фінансових технологій і підприємництва

ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ СУТТЄВОСТІ В АУДИТІ

Одним із найважливіших елементів сучасної аудиторської практики є поняття «Суттєвість». У концептуальних основах фінансового звітування дане поняття розглядається з використанням різної термінології. Зазвичай вони вказують на те, що «викривлення, включаючи пропуски, вважаються суттєвими, якщо обґрунтовано очікується, що вони, окремо або в сукупності, можуть вплинути на економічні рішення користувачів, які приймаються на основі фінансової звітності» [1, с. 363]. Концепцію суттєвості аудитор використовує на всіх етапах процедури аудиту: планування, безпосереднього проведення аудиту, оцінювання впливу знайдених викривлень на саму процедуру аудиту та на фінансову звітність, формування думки аудитора.

Часто суттєвість розглядається, як встановлення максимально допустимого розміру викривлення чи перекручення в розкритті та поданні інформації, сум чи класифікацій у фінансовій звітності. Однак, суттєвість не завжди встановлює граничні суми, які встановлюються аудитором в процесі планування, нижче від яких викривлення будуть вважатися не суттєвими. У певних випадках аудитор може визнати викривлення суттєвими, навіть коли вони нижче від визначеного рівня суттєвості. Це відбувається тому, що аудитор розглядає не лише розмір викривлення, а й характер таких викривлень та обставини їхнього виникнення. Адже під час аудиту відбувається не тільки кількісна оцінка показників, але і якісна. Наприклад, користувач фінансовою звітністю може бути введений в оману при неправильному описі облікової політики підприємства або при допущенні помилок в розкритті вимог законодавства.

В Україні, на даний момент, не існує загальних правил визначення рівня суттєвості. Аудитор визначає цей рівень на основі професійного судження, який має базуватися на врахуванні потенційних ризиків, з якими стикаються суб'єкти господарювання у процесі своєї діяльності. При цьому рівень суттєвості визначається як для всієї фінансової звітності, так і за окремими операціями чи залишками на рахунках. Серед ризиків діяльності підприємства, які необхідно враховувати при розрахунку рівня суттєвості виділяють такі:

- здійснення нетипових господарських операцій у великих обсягах;
- здійснення операцій з пов'язаними особами у великих обсягах;
- концентрація уваги на конкретних аспектах діяльності підприємства, що окремо розкриваються у фінансовій звітності;

- наявність монополізму в певному сегменті ринку;
- залучення посередників при здійсненні своєї діяльності [2, с. 123].

Важливим питанням також є вибір інструментів оцінки рівня суттєвості та її впливу на судження аудитора. Як зазначалося вище, при визначенні рівня суттєвості використовуються кількісна та якісна оцінка. Якщо говорити про кількісну оцінку, то суттєвість, зазвичай, виражається в абсолютних або відносних показниках. Враховуючи що вимір суттєвості в абсолютних величинах є суб'єктивною думкою аудитора, тобто незалежно від факторів, що беруться до уваги, викривлення може визначатися суттєвим через значимість суми, не зважаючи на інші обставини. Тому застосування абсолютних величин не дає можливості для аудитора встановлювати єдиний допустимий розмір суттєвості для всіх об'єктів аудиту. Якщо говорити про відносну величину виміру рівня суттєвості, тобто визначення суттєвості у відсотковому відношенні до базової величини, то базова величина встановлюється на підставі суджень аудитора та особливостей діяльності підприємства. Отже, встановлення рівня суттєвості здійснюється на основі суб'єктивної думки аудитора, яка має базуватися на рівні його знань, професійному досвіді та оцінці ризиків аудиту [3, с. 96].

Деякими науковцями було запропоновано рівні суттєвості викривлень, зокрема, такі:

- I – незначні відхилення, що не мають впливу на достовірність фінансової звітності;
- II а – відхилення, що не ставлять під сумнів достовірність фінансової звітності та не тягнуть за собою сплату штрафів за несплату сум податків, які мають бути сплачені;
- II б – відхилення, що не ставлять під сумнів достовірність фінансової звітності, але тягнуть за собою сплату штрафів за несплату сум податків, які мають бути сплачені;
- III – помилки, що ставлять під сумнів достовірність фінансової звітності та її законність [4, с. 222].

Отже, підсумовуючи, ми можемо сказати, що суттєвість є надзвичайно важливим аспектом аудиторської діяльності. Зазвичай, рівень суттєвості визначається самим аудитором, з урахуванням вимог, що зазначаються в стандартах аудиту. Саме тому аудитор має володіти відповідними знаннями та мати певний професійний досвід для проведення аудиторської перевірки та визначення рівня суттєвості.

Список використаних джерел:

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2016-2017 рр. Частина I. К.: Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України, 2018. 1141 с.
2. Новіченко Л. С. Актуальні питання визначення суттєвості в аудиті. *Економіка та держава*. 2020, № 6, С. 122-125
3. Барановська В. Г., Ємець В. В. Методологічні принципи визначення суттєвості в аудиті звітності. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2018, Т.1, № 6, С. 94-97.
4. Касич А. О., Авраменко, О. І., Шара, В. І. Проблема визначення суттєвої помилки в аудиті. *Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського*. 2019, № 6 (71), Ч. 1, С. 220-222.